

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

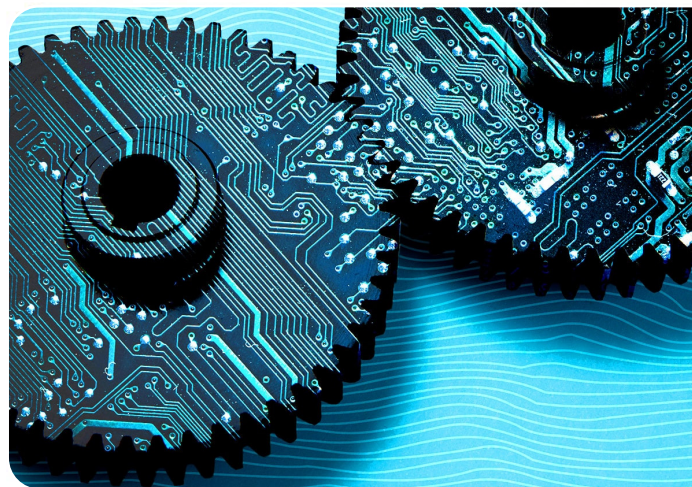
ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.	
ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ	21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH.....	27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
FERMER XO'JALIKLARINI MOLYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	32
Xakimov Zafar Ibragimovich	
IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O'RNI	38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi	
QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLYALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	44
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА	50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ	56
Халтурдиев Айтмурат Маратович	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI	64
Saatova Lolaxon Ergashevna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOVBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARI	71
Pulatov Abdullo	
MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	76
Axmedov Zafarjon Zokirjon	
МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ	80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O'ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA	92
Atamatov Abdusalil Salomovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHİYATINI BELGILOVCHI OMILLAR	97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To'rayev Qaxramon Zokirjonovich	

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH	103
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi	
ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY	112
Kamilova Nargiza	
BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O'QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI	115
Sottarov Abdulvali Umirqulovich	
INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOYIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI	130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI.....	135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	140
Yangiboev Rustam Berdiyrovich	
MINTAQA IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	145
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ.....	149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O'ZBEKISTONDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI	174
Safarova Muxabbat Radjabovna	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO'NALISHLARI	186
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI.....	190
Uralov Eliboy Omonovich	

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG' I RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	194
<i>Yembergenova Aynur Aydosbaevna</i>	
ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	201
<i>Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей</i>	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI	205
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE'MOLCHILAR TALABLARINI O'RGANISH	211
<i>D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILYI IMKONIYATLARI	217
<i>Atayev Jaxongir Erkinovich</i>	
KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH.....	221
<i>M.O.Yuldoshova</i>	
HUDUDNING "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI	226
<i>Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li</i>	
O'ZBEKISTONDA SUV XO'JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR	231
<i>To'rayev Rasul Nortojiyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna</i>	
KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEKANIZMLARI	236
<i>Iminova Nargizaxon Akramovna</i>	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	241
<i>Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich</i>	
PAHTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA.....	249
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	253
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH	259
<i>Eshkarayev Bobir Chariyevich</i>	
QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIYQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING INNOVATSION USULLARI	265
<i>Tadjimirzayev Anvar Abduvoxidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEKANIZMINING AMALIY TAHLILLARI.....	273
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА.....	280
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
O'ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O'RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI	287
<i>Sobitova Ra'no Solidjonovna</i>	

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI.....	290
Mansurov Obid Zaynidinovich	
QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI	296
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA'SIRI.....	300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	306
Norova Nozima Nabiyeвна	
AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI.....	312
Boboyev L Kadruxja Djuraxodjayeвich	
HUDUD EKSPORT SALOHİYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH.....	318
Xurramov Ramazon Allayor o'g'li	
СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	325
Бобоев Л Кадрухжа Джураходжаевич	
HUDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI.....	331
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li	
OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo'jayev G'aybulla Sherzodxo'ja o'g'li	
KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O'RGANISH.....	344
Davlatov Mirzo-Ulug'bek Bobir o'g'li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o'gli	
АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ.....	350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич	
ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG'ISTON VA O'ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI.....	355
Umarova Durdona Abdumannabovna	
UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	360
Aminova Naima Umar qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH.....	365
Davlatov Ulug'bek Baxodirovich	
HUDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI	370
Avliyaqulov Xudoyberdi	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASH DASTURLARIDA MAVJUD MUAMMOLAR.....	374
Xannarov Komiljon Karimovich	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARINI MOTIVATSİYALASHGA OID TEXNOLOGIYALAR.....	380
Bekmurodov Navruz Ergashevich	

FORECASTING AND PROMISING DIRECTIONS OF INNOVATIVE INDUSTRIAL AND INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE KASHKADARYA REGION.....	393
Sattorov Shohruh	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОЙ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ С ВЕСОВЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ.....	400
Загидуллина Карина Рафаиловна	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В РАЗВИТИИ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	405
Viktoriya Kan	
HUDUDLARDA SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI STATISTIK BAHOLASH.....	410
Nizomov Maxmud Minvarovich	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ SWOT-АНАЛИЗА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОРПОРАТИВНОЙ СТРАТЕГИИ.....	414
Махмудов Суннатжон Абдужаббор ўғли	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI BOSHQARUVI STRATEGIYALARINI SAMARALI TASHKIL ETISH.....	419
Ubaydullayev Muhammadjon Abdusamad o'g'li	
TRANSFORMATSION YETAKCHILIK VA XODIMLARNING INNOVATSION XULQ-ATVORI: KORPORATIV TASHKILOTLARDA EMPIRIK TADQIQOT.....	423
Alimov Bobirjon	
EKSPORTBOP QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI QIYMAT ZANJIRIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	432
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li, G.M.Abdulxayeva	
ELEKTRON SAVDODA YASHIRIN IQTISODIY FAOLIYATNI QISQARTIRISHDA MOLIVAVIY NAZORAT MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	437
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MAMLAKAT INNOVATSION FAOLLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLARNING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI.....	441
Azimov Bobir Fattohevich	
O'ZBEKISTON MAHALLIY BUDJETLARINING O'ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEKANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI.....	445
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
DAVLAT OLIY TA'LIM MUASSALARIDA MOLIVAVIY MUSTAQILLIK SHAROITIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI.....	450
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
SIRKULAR IQTISODIYOT SOHASIDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	457
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ETNOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI.....	462
Kunnazarova Orazxan	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIK MEKANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	468
Asadova Shaxzoda Zabikhillo qizi	
MINTAQA IMIJI VA INVESTITSIYA OQIMLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	472
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
INSON KAPITALI BARQAROR RIVOJLANISH MANBAI SIFATIDA.....	480
Alimova Oydin Baxtiyorovna	

STUDYING THE FACTORS INFLUENCING INNOVATIVE APPROACHES TO REGIONAL EXPORT EFFICIENCY	486
Qurbanov Feruz Baxramovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR JALB ETISH MEKANIZMLARI	491
Xakimov Akbar Anvarovich	
XORIJIY DAVLATLARDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB QUVVATLASHNING ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH XUSUSIYATLARI	496
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Atabayeva Mexribon Atabayevna	
ENHANCING LIQUIDITY MANAGEMENT EFFICIENCY IN JOINT-STOCK COMPANIES USING THE GEOMETRIC BROWNIAN MOTION (GBM) MODEL	503
Kurbonov Xayrilla	
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ УЗБЕКИСТАНА	508
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
YOSHLAR BANDLIGI VA JINOYATCHILIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNI TAHLIL QILISH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	514
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ	520
Зарекеев Ажинияз Абатович	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	527
Некова Фатима Борисовна	
DAVLAT INVESTITSIYA SIYOSATINI MODERNIZATSIYA QILISH VA LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	533
Kenjaev Ikrom Ergashboevich	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARNING XALQARO AHAMIYATI	536
Siddikov Anvarbek Mamasoliyevich	
“SANOAT 5.0 VA BIZNES JARAYONLARINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI”	540
Lutpidinov Shuxrat Zakirdjanovich	
REINVENTING MANAGEMENT SYSTEMS TO DRIVE EFFICIENCY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES	545
Kodirov Bekzod Khomidjonovich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYAVIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH SHAKLLARI	549
Primova Dilafuz To'liqinovna	
TO'QIMACHILIK SANOATINING MILLIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI, O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	556
Shoyimov Adiz Sadredinovich	
ISHLAB CHIQARISH KLASTERLARINING HUDUDIY INNOVATSION RIVOJLANISHGA TA'SIRINI BAHOLASH	564
Turaeva Nargiza Rustamovna	
SAMARQAND VILOYATIDAGI HUDUDIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RESURS SALOHİYATINI INTEGRATSİYALASHGAN BAHOLASH METODLARI TAHLILI	570
Meliboyev Ibrohim	
VIDEO-ANALITIKA ASOSIDA YONG'IN XAVFSIZLIK TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING TAKOMILLASHTIRILGAN YONDASHUVLARI	575
Shermuhhammad Mo'minov, Tojimirzayeva Xayrixon Abdushukur qizi	

DEVELOPMENT OF «GREEN» AGRICULTURAL SERVICES IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN	580
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
NAMANGAN VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARINING HUDUDIIY IXTISOSLASHUV DARAJASI	586
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
ELEKTR TA'MINOTIDAGI UZILISHLAR TUFAYLI YUZAGA KELADIGAN BEVOSITA VA BILVOSITA IQTISODIY YO'QOTISHLARNI HISOBLASH METODOLOGIYASI.....	593
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	598
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ 3.0: ПЕРЕХОД К ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ НАЛОГОВЫМ СИСТЕМАМ В УЗБЕКИСТАНЕ И СТРАНАХ СНГ	604
Дамир Рустамович Абдулов	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIGA HUDUDIIY SALOHIIYAT TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA MAHALLIIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINING INTEGRATSIYALASHGAN TAHLILI.....	609
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	
AVTONOM ROBOTLASHGAN TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISH UCHUN HARAkatNI QAYD ETISH MA'LUMOTLARIGA ASOSLANGAN RAQAMLI EGIZAK PLATFORMASI	614
Fazluddin Xusnuddinov Zuxruddin o'g'li, Jamshid Inoyatxodjayev Shuxratullayevich, Jasurxo'ja Xolxo'jayev Muxtor o'g'li	
HUDUDIIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING O'RNI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA.....	620
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
IPO O'TKAZISH BOSQICHLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLAR ASOSIDAGI TAHLIL VA O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR	626
Sabirova Nozima Normat qizi	
YASHIL OBLIGATSIYALAR BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA AMALIYOTGA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	630
Meliqo'ziyeva Dilrabo Muxitdin qizi	
A CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF GLOBALIZATION, EDUCATION, AND TECHNOLOGY'S IMPACT ON IQ LEVELS ACROSS 63 COUNTRIES WORLDWIDE	635
Bahodirova Durdonaxon Tolib kizi, Abdullaxonova Dinora Xursandbek qizi	
DAVLAT BOSHQARUVIDA INVESTITSIYALARNI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	641
Zavkiddinov Bobur Botirovich	
ANALYTICAL MODELING AND MATLAB-BASED SIMULATION OF A LINEAR ELECTROMAGNETIC ENERGY HARVESTER WITH A TOROIDAL MAGNETIC CORE	645
Abdullayev Mahmudjon Muhammedovich, Sobirov Shohjaxon G'anijon o'g'li	
JAHON NEFT-GAZ KOMPANIYALARINING MOLIIYAVIIY STRATEGIYALARI	655
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
MINTAQAVIIY TURIZM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH KLASTERLARINI JORIY QILISH MEXANIZMLARI	662
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
TIJORAT BANKLARIDA ZAMONAVIIY TO'LOV TIZIMLARINI JORIY ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR.....	670
Abdusamatov Mamayusup Qulmonovich	
INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	677
Pirmatova Farangiz Ma'rufjonovna	

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ АКТИВОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ	681
Г. Ч. Джавлиев	
TABIYIY POLIMER ASOSIDA ISHLAB CHIQILGAN BIO-MEMBRANALAR YORDAMIDA ICHIMLIK SUVINI TOZALASHNING ENERGIYA TEJAMKOR USULLARINI YARATISH	685
Ayubova Indiraxon Xamidovna, Ungarova Sohiba Isomiddinovna	
SSIQLIKAKKUMULYATORIDA FAZAVIY O'ZGARUVCHI MATERIALNI HISOBLASH GIDRODINAMIKASI USULLARIDAN FOYDALANIB MODELLASHTIRISH ORQALI TADQIQ QILISH	694
Mirzayev Mirfaz Salimovich, Hikmatov Behzod Amonovich, Sharifova Madina Sherali qizi	
BEVOSITA VA BILVOSITA SOLIQQA TORTISHNI EVOLYUTSION SHAKLLANISHINING NAZARIY VA HUQUQIY TAKOMILLASHUVI	700
Qodirov Bahodir Qudratovich	
A NEW VOCATIONAL PERSONALITY THEORY IN THE CHINESE CULTURAL CONTEXT: THEORETICAL CONSTRUCTION OF THE WBCP TEN-DIMENSIONAL MODEL	705
Wang Biao	
MINTAQA TURIZM SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH OMILLARI KONTSEPTSIYASI.....	715
Q.A. Musaxanov	
O'ZBEKISTON HUDUDLARIDA SANOAT KLASTERLARI RIVOJLANISHINING TO'GRIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR OQIMIGA TA'SIRI VA EMPIRIK TAHLILI.....	719
Ollokulova Feruza Mansurovna, Noraliyeva Gavhar Murodkulovna	
KAOLIN RUDALARINI BOYITISHNING SAMARALI USULLARINI ILMIY ASOSDA TADQIQ ETISH	724
Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Xojiyeva Muxlisa Obid qizi, Saidaxmedov Aktam Abdisamiyevich	
АНАЛИЗ ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА И ПРЕДЛОЖЕНИЕ НОВЫХ МЕТОДОВ	731
Зафарбек О. Каюмов	
INVESTITSİYALARNI OSHIRISH ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI	737
Abdurasulov Sardor To'liqin o'g'li	
MAHALLIY BUDJET XARAJATLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	745
Murabdullayev Abdulatif Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	749
G'ulamov Musurmon Sayfulla o'g'li	
MAJOR TRENDS AND THE DEVELOPMENT OF NEW INSURANCE PRODUCTS OFFERED BY COMMERCIAL BANKS	753
Rasulova Parizod Shuhrat qizi	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA RISK BOSHQARUVINING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	757
Jaloldinov Abdurahmon Olimovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI	761
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
RAQAMLI MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA SOTISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	767
Abduxalilova Laylo Tuxtasinovna	
OPPORTUNITIES AND CHALLENGES OF STARTUP LAUNCHING IN UZBEKISTAN	774
Usmonkhujaeva Nigina G'ofur qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY ISTIQBOLLARI VA BOSHQARUV YONDASHUVLARI	779
Umarova Nilufar Abdukaxor qizi	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY ISTIQBOLLARI VA BOSHQARUV YONDASHUVLARI

Umarova Nilufar Abdukaxor qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Innovatsion menejment kafedrası PhD, katta o'qituvchi.

E-mail: n42361502@gmail.com

ORCID: 0009-0009-0646-4184

Annotatsiya. Maqolada to'qimachilik sanoati korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda zamonaviy menejment yondashuvlari va strategik istiqbollar tadqiq etilgan. Tadqiqotda "Lean-Digital" integratsiyasi, klaster tizimining samaradorligi hamda Industry 4.0 texnologiyalarining ishlab chiqarish unumdorligiga ta'siri statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilingan. Natijalar boshqaruvni raqamlashtirish va resurs tejovchi texnologiyalarni joriy etish orqali tannarxni 15–18 % ga kamaytirish imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: To'qimachilik sanoati, raqobatbardoshlik, Lean production, raqamli menejment, klaster tizimi, Industry 4.0, strategik istiqbollar.

Abstract. The article examines modern management approaches and strategic prospects for enhancing the competitiveness of textile enterprises. Based on statistical data, it analyzes the integration of "Lean-Digital", the effectiveness of the cluster system, as well as the impact of Industry 4.0 technologies on productivity. The results demonstrate opportunities to reduce costs by 15–18% through management digitalization and the implementation of resource-saving technologies.

Keywords: Textile industry, competitiveness, Lean production, digital management, cluster system, Industry 4.0, strategic prospects.

Аннотация. В статье исследованы современные подходы к управлению и стратегические перспективы повышения конкурентоспособности предприятий текстильной промышленности. На основе статистических данных проанализированы интеграция «Lean-Digital», эффективность кластерной системы, а также влияние технологий Industry 4.0 на производительность труда. Результаты показывают возможности снижения себестоимости на 15–18 % за счёт цифровизации управления и внедрения ресурсосберегающих технологий.

Ключевые слова: Текстильная промышленность, конкурентоспособность, бережливое производство, цифровой менеджмент, кластерная система, Индустрия 4.0, стратегические перспективы.

KIRISH

Zamonaviy globallashuv va shiddatli texnologik transformatsiyalar davrida to'qimachilik sanoati O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlovchi hamda eksport salohiyatini belgilovchi strategik tarmoqlardan biri bo'lib qolmoqda. So'nggi yillarda mamlakatimizda paxta-to'qimachilik klasterlarining tashkil etilishi xomashyo yetkazib berish zanjirini tizimlashtirish imkonini bergan bo'lsa-da, global bozorda raqobat kurashining kuchayishi mahalliy korxonalar oldiga yangi innovatsion vazifalarni qo'yimoqda. Bugungi kunda raqobatbardoshlik tushunchasi nafaqat mahsulot narxi va sifati, balki korxonaning raqamli moslashuvchanligi,

resurslarni boshqarish samaradorligi hamda bozor konyunkturasiidagi o'zgarishlarga operativ javob berish qobiliyati bilan ham belgilanmoqda.

Ko'plab mahalliy to'qimachilik korxonalarida hanuzgacha saqlanib qolayotgan an'anaviy ierarxik boshqaruv uslublari operatsion xarajatlarning yuqoriligi va ishlab chiqarish jarayonlaridagi turli ko'rinishdagi isrofgarchiliklarga ("muda") sabab bo'lmoqda. Ayniqsa, European Unionning GSP+ tizimi doirasidagi imtiyozlardan samarali foydalanish hamda jahon brendlari bilan teng huquqli hamkorlik qilish uchun "yashil iqtisodiyot" standartlari va raqamli menejment tizimlarini joriy etish kechiktirib bo'lmaydigan zaruratga aylandi. Sanoatda raqobatbardoshlikni oshirishning zamonaviy istiqbollari bevosita boshqaruv paradigmasini tubdan isloh qilishni, ya'ni tejamkor ishlab chiqarish (Lean Production) hamda raqamli boshqaruv (Digital Management) modellarining integratsiyasini taqozo etmoqda.

Ushbu maqolaning asosiy maqsadi to'qimachilik sanoati korxonalarida boshqaruvning innovatsion mexanizmlarini takomillashtirish orqali ularning milliy va xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot jarayonida boshqaruv samaradorligining korxonalar rentabelligiga ta'sirini baholash hamda sohani rivojlantirishning uzoq muddatli strategik yo'nalishlarini asoslashga alohida e'tibor qaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqobatbardoshlikning fundamental nazariyasi Michael Porter tomonidan asoslangan bo'lib, u o'zining Competitive Strategy asarida korxonalarining ustunlikka erishishida ikki asosiy yo'nalishni — xarajatlar bo'yicha yetakchilik va mahsulot differensiallashuvini ko'rsatib o'tgan. To'qimachilik sanoati kontekstida ushbu nazariya mahsulot tannarxini pasaytirish bilan birga, uning o'ziga xosligini (brend va sifat) ta'minlash zarurligini anglatadi.

Tejamkor ishlab chiqarish (Lean Production) konsepsiyasi Taiichi Ohno va Shigeo Shingo tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, u ishlab chiqarish zanjiridagi barcha turdagi isrofgarchiliklarni ("muda") bartaraf etishga qaratilgan. James P. Womack va Daniel T. Jones ushbu yondashuvni global sanoatga moslashtirib, resurslarni boshqarishda "Just-in-Time" tamoyilining samaradorligini asoslab berganlar. To'qimachilik korxonalarida mazkur yondashuv xomashyo zaxiralarini optimallashtirish va ishlab chiqarish siklini qisqartirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Klaus Schwab o'zining The Fourth Industrial Revolution asarida ishlab chiqarishning raqamli ekotizimga o'tishini raqobatbardoshlikning bosh mezon sifatida ta'riflaydi. To'qimachilik sohasida raqamli menejment (ERP va PLM tizimlari) hamda "aqli" ishlab chiqarish texnologiyalarining o'rni Sanjay Vaidya va Prashant Kumar kabi tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan bo'lib, ular boshqaruv qarorlarining ma'lumotlar tahliliga (Big Data) asoslanishi xatoliklarni 20–30 % ga kamaytirishini ta'kidlaganlar.

O'zbekiston iqtisodiyotida to'qimachilik klasterlarining shakllanishi va ularni boshqarish masalalari N. M. Mahmudov, D. N. Qosimov hamda S. S. Gulyamov kabi mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Ularning ishlarida klasterlar ichidagi vertikal integratsiyaning afzalliklari va paxtadan tayyor mahsulotgacha bo'lgan zanjirda qo'shilgan qiymat yaratish mexanizmlari ilmiy asoslab berilgan. Shunga qaramay, bugungi kunda boshqaruvni raqamlashtirish hamda Lean tamoyillarining o'zaro integratsiyasi (Lean-Digital) mahalliy sharoitda hali kompleks ravishda yetarli darajada o'rganilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning metodologik asosi sifatida miqdoriy (quantitative) va sifat (qualitative) tahlil usullarining kombinatsiyasidan foydalanildi. Tadqiqot jarayoni mantiqiy ketma-ketlik asosida to'rtta bosqichni qamrab oldi.

Tadqiqot uchun zarur bo'lgan empirik ma'lumotlar ikki turdagi manbalardan yig'ildi. Birlamchi ma'lumotlar sifatida Uzbekistanning turli hududlarida faoliyat yuritayotgan 5 ta yirik paxta-to'qimachilik klasterida o'tkazilgan so'rovnomalar, menejerlar bilan intervyular hamda korxonalarining ichki operatsion hisobotlaridan foydalanildi.

Ikkilamchi ma'lumotlar sifatida O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, O'zto'qimachilik sanoat uyushmasi hamda International Textile Manufacturers Federation va World Bank kabi xalqaro tashkilotlarning tahliliy sharhlari va yillik hisobotlari o'rganildi.

Zamonaviy boshqaruv yondashuvlarining samaradorligini baholash maqsadida korxonalar ikki guruhga ajratildi:

Nazorat guruhi — an'anaviy ierarxik boshqaruv hamda ekstensiv ishlab chiqarish uslubida faoliyat yurituvchi korxonalar.

Eksperimental guruh — boshqaruv jarayoniga Lean Production (tejamkor ishlab chiqarish) va ERP (resurslarni rejalashtirish tizimi) elementlarini integratsiya qilgan korxonalar.

Mazkur guruhlarining KPI ko'rsatkichlari, jumladan mehnat unumdorligi, brak ulushi va tannarx darajasi o'zaro taqqoslandi. Boshqaruv innovatsiyalarining raqobatbardoshlikka ta'sirini miqdoriy baholash uchun ko'p omilli regressiya modeli qo'llanildi.

Bunda bog'liq o'zgaruvchi sifatida korxonaning sof foydasi qabul qilindi, mustaqil o'zgaruvchilar sifatida esa raqamlashtirish darajasi, xodimlar malakasini oshirish xarajatlari hamda vaqt sarfi (Lead Time) kabi omillar kiritildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, to'qimachilik sanoati korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishning asosiy zaxirasi mahsulotni chuqur qayta ishlash hamda brendlashtirish jarayonlarida mujassamdir (1-jadval).

1-jadval. To'qimachilik mahsulotlarini qayta ishlash darajasi bo'yicha qo'shilgan qiymat va narx ko'rsatkichlari

Mahsulot turi	Qayta ishlash darajasi	1 kg mahsulot narxi (o'rtacha, USD)	Qo'shilgan qiymat koeffitsiyenti
Paxta tolasi	Past	1.8	1.0
Ip-kalava	O'rta	3.2	1.7
Gazlama / mato	Yuqori	6.5	3.6
Tayyor brendli kiyim	Juda yuqori	18.0–25.0	10.0–14.0

Jadval ma'lumotlari asosida aniqlanishicha, mahsulotni tayyor kiyim bosqichiga olib chiqish 1 kg xomashyodan olinadigan daromadni 10–14 barobargacha oshirish imkonini beradi. Biroq, ushbu bosqichga erishish uchun korxonaga nafaqat zamonaviy texnik jihozlarga ega bo'lishi, balki ESG (Environmental, Social and Governance) standartlari talablariga ham javob berishi zarur.

Tadqiqotda to'qimachilik sanoati korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda zamonaviy boshqaruv yondashuvlarining ta'siri ekonometrik regressiya modeli asosida baholandi. Natijaviy ko'rsatkich sifatida korxonaning eksport hajmi (Y), omillar sifatida esa raqamlashtirish darajasi (X_1), xodimlarni o'qitishga yo'naltirilgan investitsiyalar (X_2) hamda operatsion samaradorlik koeffitsiyenti (X_3) tanlandi.

Model quyidagicha ifodalandi:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \varepsilon$$

Bu yerda:

Y — eksport hajmi;

X_1 — raqamlashtirish darajasi;

X_2 — xodimlar malakasiga investitsiya;

X_3 — operatsion samaradorlik;

ε — tasodifiy xatolik hadi.

Tahlil natijalariga ko'ra, raqamlashtirish darajasi (X_1) 1 foizga oshganda eksport hajmi o'rtacha 1,2 foizga ortishi aniqlandi. Xodimlarni o'qitishga yo'naltirilgan investitsiyalar (X_2) mehnat unumdorligini 0,8 foizga, operatsion samaradorlik koeffitsiyenti (X_3) esa foyda marjasini 0,9 foizga oshirishi kuzatildi.

Modelning determinatsiya koeffitsiyenti $R^2 = 0,78$ ni tashkil etdi. Bu ko'rsatkich tanlangan omillar eksport hajmidagi o'zgarishlarning 78 foizini izohlashini anglatadi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, raqamli boshqaruvni joriy etish, xodimlar malakasini oshirish hamda operatsion samaradorlikni yaxshilash to'qimachilik korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishning asosiy omillari hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

To'qimachilik sanoati korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar, statistik tahlillar hamda xalqaro tajriba umumlashmasi quyidagi xulosalarni shakllantirish imkonini berdi.

Birinchi, strukturaviy transformatsiya zaruriyati aniqlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqobatbardoshlikning zamonaviy drayveri faqat xomashyo bazasi emas, balki global qiymat zanjirining (GVC) yuqori bo'g'inlariga o'tish hisoblanadi. Ip-kalava eksportidan tayyor brendli mahsulot ishlab chiqarishga o'tish qo'shilgan qiymatning 10–14 barobargacha oshishini ta'minlaydi.

Ikkinchi, boshqaruvning raqamli samaradorligi muhim omil sifatida namoyon bo'ldi. Ekonometrik modellashtirish natijalari boshqaruvni raqamlashtirish (ERP, Big Data) darajasi hamda eksport samaradorligi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi. Raqamli menejment tizimlari operatsion xarajatlarni 18 % ga qisqartirish va bozor o'zgarishlariga javob berish tezligini 40 % ga oshirish imkonini beradi.

Uchinchidan, institutsional standartlarning ahamiyati ortib borayotgani kuzatildi. Global bozorda raqobatbardoshlik tushunchasi tobora ESG (ekologik, ijtimoiy va korporativ boshqaruv) standartlari bilan chambarchas bog'lanmoqda. OEKO-TEX va Better Cotton Initiative kabi xalqaro sifat hamda ekologik sertifikatlariga ega bo'lish mahsulot birligi narxini o'rtacha 25 % ga oshiruvchi muhim omil sifatida aniqlandi.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, milliy to'qimachilik sanoati korxonalarining raqobatbardoshligini strategik istiqbolda oshirish uchun quyidagi amaliy takliflar ilgari suriladi.

Birinchidan, "Lean-Digital" platformalarini joriy etish zarur. Korxonalarda tejamkor ishlab chiqarish tamoyillarini raqamli bulutli monitoring tizimlari bilan integratsiya qilish resurslar isrofgarchiligini minimallashtirish va ishlab chiqarish shaffofligini ta'minlashning samarali yo'li hisoblanadi.

Ikkinchidan, brending va dizayn markazlarini tashkil etish maqsadga muvofiqdir. To'qimachilik klasterlari qoshida milliy brendlarni yaratishga yo'naltirilgan dizayn-artelyelarni shakllantirish lozim. Bunda OEM modelidan ODM modeliga o'tish strategik maqsad bo'lishi zarur.

Uchinchidan, "yashil" iqtisodiyotga moslashuvni jadallashtirish talab etiladi. European Unionning GSP+ tizimi imkoniyatlaridan to'liq foydalanish uchun korxonalarni xalqaro audit va ekologik sertifikatlashtirish xarajatlarini subsidiyalash mexanizmlarini kengaytirish maqsadga muvofiqdir.

To'rtinchidan, kadrlar transformatsiyasini kuchaytirish muhimdir. Menejrlarning raqamli ko'nikmalarini hamda innovatsion menejment (Agile, Kaizen) bo'yicha malakasini oshirishga yo'naltirilgan sanoat o'quv markazlarini tashkil etish zarur.

Xulosa qilib aytganda, taklif etilayotgan yondashuvlar to'qimachilik korxonalarining nafaqat iqtisodiy rentabelligini oshiradi, balki ularning jahon bozorida yuqori texnologik va barqaror subyekt sifatida tanilishiga ham xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini isloh qilishni yanada chuqurlashtirish hamda uning eksport salohiyatini kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PF-5913-son Farmon. 2020-yil 12-fevral.
2. Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. New York: Free Press.
3. Womack, J. P., & Jones, D. T. (2003). *Lean Thinking: Banish Waste and Create Wealth in Your Corporation*. New York: Simon & Schuster.
4. Gereffi, G. (2018). *Global Value Chains and Development: Redefining the Contours of 21st Century Capitalism*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Schwab, K. (2017). *The Fourth Industrial Revolution*. World Economic Forum. Portfolio Penguin.
6. Mahmudov, N. M. (2023). *Sanoat iqtisodiyoti va menejmenti*. Darslik. Toshkent: "Iqtisod-Moliya".
7. Gulyamov, S. S. (2024). *Raqamli iqtisodiyotda innovatsion boshqaruv*. O'quv qo'llanma. Toshkent.
8. Vaidya, S., Ambad, P., & Bhosle, S. (2018). Industry 4.0 – A Glimpse. *Procedia Manufacturing*, Vol. 20, pp. 233–238.
9. Qosimov, D. N. (2025). To'qimachilik klasterlarida vertikal integratsiyani rivojlantirish strategiyalari. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar* ilmiy elektron jurnali, №2.
10. International Textile Manufacturers Federation (2025). *International Textile Machinery Shipment Statistics*. Annual Report.
11. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi (2025). *O'zbekiston Respublikasining tashqi savdo aylanmasi*. Tahliliy ma'lumotnoma.
12. Kaplinsky, R., & Morris, M. (2001). *A Handbook for Value Chain Research*. IDRC.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100